

“Kuigi meie lõpetamise ajal võib juba tööturul kõrgharidusega noortel kitsas olla, meie töötuks jäämist ei karda. Hakkajamad saavad ikka tööd,” leiavad Eraakadeemia Nord õigusteaduse tudengid Tanel Kurs ja Uku Loide.

MARKO MUMM

Tasulisi tudengeid üha enam

Erakõrgkoolid tahavad õigluse huvides riigi tellimusest osa saada

Malle Pajula, Pille Liimal
malle@epl.ee; pille@epl.ee

Eesti suurim “erakool” on Tartu Ülikool, kus oma kõrghariduse maksab ise kinni ligi kolm tuhat üliõpilast. Tasuliste üliõpilaste arvelt on jõudsalt kasvanud teisedki avalik-õiguslikud ülikoolid. Erakõrgkoolid näevad selles ebaausat konkurentsi, sest nemad omakorda riigitellimusest osa ei saa. Konkurentsipinget tõstab see, et mõnda eriala saab avalik-õiguslikus ülikoolis õppida kõigest 5000 krooni eest.

Kvaliteet kannatab kõigepealt
Erahariduse kasuks otsustanud õigusteaduse tudengi Rainer Osaniku hinnangul riskivad ülikoolid tudeng-konda iga hinna eest suurendades nii õppetöö taseme kui ka mainega. “Niigi on avalik-õiguslikud ülikoolid erakõrgkoolidest jäigemad muutuma – nüüd lisandub sellele veel suur mass,” ütles Osanik.
Eraakadeemia rektori Ene Graubergi väitel on avalik-õiguslikud ülikoolid tasulisi õppekohti luues hinnad alla löönud. “Me võiks muidugi ka kolm korda rohkem

üliõpilasi vastu võtta, et rohkem raha saada, kuid see oleks puhas haltuura,” väitis Grauberg.
Tartu Ülikooli rektori Jaak Aaviksoo sõnul ei sõltu kõrghariduse sisu ja õpetamise tase sellest, kas selle maksab kinni riik või üliõpilane, sest sisseastumismisnõuded on kõigile ühesugused. “Kui mingi vahe ongi, siis see, et need, kes õpingute eest ise maksavad, on tõenäoliselt hariduse kvaliteedi suhtes nõudlikumad.” Üliõpilastel ei ole siiski raha, et kõrgharidust eurohinna kinni maksta – nii kujuneb õppemaks pigem nõudluse järgi. Tasulisel kohal õppiv füüsikatudeng käib aastas välja 5000 krooni, mis on vaid murdosa sellest 28 000 kroonist, mida üli-

kool tema õpetamiseks kulutab. “Rahal ei ole ju silti küljes, seda saab ülikooli eelarve sees ümber jagada,” ei näe Aaviksoo tasuliste õppekohtade madalas hinnas otsest ohtu õpetuse tase-mele.
Aaviksoo hinnangul on kvaliteedi tõstmine, seda eriti kulukatel aladel, praeguse rahastamise korral siiski võimatu, sest ka riik ei suuda kõigi erialade õppekulusid vajalikul tasemel katta. Kui oma raha eest õigusteaduse õppija maksab nii avalik-õiguslikus kui ka erakõrgkoolis 40 000 krooni aastas, siis riigilt saab Tartu Ülikool ühe juristi koolitamiseks vaid 15 000 krooni. “Kui üliõpilane on otsustanud oma raha eest õppida, läheb ta sellesse ülikooli,

kus ta tahab õppida,” leidis Concordia Ülikooli rektor Mart Susi. Tema hinnangul ei saa rääkida ebaausast konkurentsist erinevate hindade tõttu. Ebaõiglane on see, et eraülikoolid ei saa riiklikule tellimusele preteenderida, isegi kui nende õppekavad on akrediteeritud. “Erakõrgkoole ei tohiks ühe mütsiga lüüa, nende hulgas on koole, mis suudavad pakkuda avalik-õiguslike ülikoolidega võrreldavat, mõnel erialal ka paremat haridust,” ütles Susi.
Tasulised tudengid kaua ei toida
Ka Eesti Kõrgema Kommerts-kooli president Madis Habakuk peab vaeleks seda, et riik annab kogu raha eranditult avalik-õiguslikele

ülikoolidele, kaalumata, kust võiks parimat koolitust tellida. Kõrgem Kommerts-kool veendus tööhõivetalitlusi küsitledes, et töötute kirjas erakoolide lõpetanuid ei olnud. “Samas rahastab riik näiteks endiselt edasi kutsekooli, mille lõpetajaist paarsada töötuks jäi,” tõi Habakuk näite, kuidas riigitellimus tööturu vajadustega ei haaku..
Tallinna Tehnikaülikooli rektori Olav Aarna sõnul tuleb peale riiklikule tellimusele õige sisu andmise tõsta teravalt üles kõrghariduse rahastamise küsimus. Tema hinnangul ei saa tasuliste õppekohtade hoogne loomine sel moel enam kaua jätkuda. “Kuigi Eesti jääb kõrgharidusse pürgijate poolest Euroopast veel maha, ei

tohiks olemasolevate võimaluste juures tudengite arvu suurendada,” leidis ta. “Ülikoolidel tuleb intellektuaalne ja füüsiline piir vastu. Õpetamise tase käib alla, kui üliõpilaste hulk ja akadeemilised võimalused ei ole tasakaalus.”
Aarna näeb lahendust äärmiselt ebapopulaarses sammus: kehtestada kõigile üliõpilastele ühtne õppemaks. “Kui ühiskond ei ole nõus rohkem makse maksma, ei ole tasulisele kõrgharidusele alternatiivi,” tões Aarna. “Iseasi, keda võiks õppemaksust vabastada või kui suure osa sellest peaks kandma üliõpilane ja kui suure riik.”

Kõrgharidus maksab

ÕPPEMAKSU TASUB: (diplomi- ja bakalaureuseõppes)
Tartu Ülikoolis 2800; Eesti Kõrgemas Kommerts-koolis 1581; Tallinna Tehnikaülikoolis 1500; Concordia Ülikoolis 1200; Tallinna Pedagoogikaülikoolis 1100; Kunstiakadeemias 101 (sh välismaalased); Muusikaakadeemias 3 (kõik välismaalased) tudengit. EPL